LITERATURA

La traducció literària a les Terres de l'Ebre

Si tots els territoris de parla catalana constituïssen una unitat política, l'evolució del català hauria sigut més rica i en la mateixa situació que l'evolució que han fet els últims segles el francès o l'anglès i, encara, el portuguès. Històricament, hem sigut un país dissortat, com tantíssimes vegades s'ha dit, i això ha comportat un empobriment i involució lamentables. No obstant, i en aquest moment en què la internalització del procés sobiranista es coneix a tot el món i, per tant, hi ha un interès notable per assabentar-se de la història, la cultura, la tradició i la nostra llengua, no estarà de més recordar que bona part de la coneixença de l'idioma ha sigut possible gràcies a la traducció literària i, en aquest context, obres d'Andreu Carranza i Emili Rosales, recentment traduïdes a altres llengües, han ajudat a aquest coneixement i internalització. Així mateix, la recepció d'altres llengües al català donen la mesura exacta del prestigi i solvència de la nostra llengua.

Si he citat Carranza i Rosales, dos dels nostres millors escriptors, és perquè considero que les Terres de l'Ebre, des de fa molts anys, han fet –i estan fent– un gran servei a la cultura del país amb la traducció d'autors de renom i prou coneguts amb obres d'abast universal. Tot i això, un bon traductor ha de tindre uns coneixements molt complets de l'obra a la qual s'enfronta. No és només conèixer la llengua original, a banda de tindre cura de la cultura i la història del país al qual pertany dita obra. És una faena solitària que requereix molt tacte, seriositat i una gran responsabilitat: apropar un autor a una altra llengua amb una història i una cultura d'un àmbit geogràfic diferent. Intentar que el lector crega veritablement que està llegint un escriptor en la seua pròpia llengua. En definitiva, qualsevol obra és un repte per al traductor i aquest té el deure de transmetre-la com el seu autor desitjaria.

A les Terres de l'Ebre, gairebé tot el segle XX i l'actual, hem tingut bons traductors que han enriquit la nostra llengua i han fet una

Eduard Sánchez
Cronista cultural

aportació extraordinària a la cultura catalana. Per raons d'espai, gairebé cito només els noms dels autors traduïts. Són aquests:

Sebastià Juan Arbó (escriptor, la Ràpita, 1902). Ha traduït Alexander Puixkin (*Boris Gudonov*) i Stendhal (*L'abadessa de Castro*).

Vicent Garcia Anguera (periodista i traductor, la Ràpita, 1897). Ha traduït H.G. Wells (*Pollock i l'indígena de Porroh*) i W.M. Thackeray (*Lovel, el vidu*).

Ricard Salvat (director teatral i escriptor, Tortosa, 1934). Ha traduït Tomás Meabe, Castelao i Federico García Lorca (*Seis poemas galegos*). Al castellà va traduir diverses obres teatrals catalanes.

Gerard Vergés (assagista i poeta, Tortosa, 1931). Només ha fet una traducció, però d'una importància cabdal per a la cultura catalana (*Tots els sonets de Shakespeare*), que li va valdre el premi Serra d'Ord el 1994.

Víctor Canício (escritor, assagista, poeta i traductor, Barcelona, 1937). Ha sigut professor de castellà a la universitària Heidelberg i autor, traductor i adaptador per a la radiotelevisió alemanya. És el més prolífic dels nostres traductors: Olof Sundaman, Peter Bichsel, Günter Herburger, Peter Härtling, Peter Handke i el premi Nobel de literatura, Heinrich Böll (*Diario irlandés* i *Asedio Preventivo*). És imminent la publicació d'una obra de Jorge Luís Borges a l'alemany.

Josep Sales i Bogunyà (professor d'Economia a la Universitat Autònoma de Barcelona, Tortosa, 1935): Ha traduït Malcolm Lowry, Edgar Allan Poe, Stevenson, Lev Tolstoi, Oscar Wilde, Joseph Conrad i Arthur Conan Doyle.

Albert Roig (poeta i assagista, Tortosa, 1959). La seua poesia ha sigut premiada diverses vegades, entre les quals el premi Carles Riba de poesia el 1993 i l'Ausias March el 1989. Ha sigut promotor de diverses iniciatives culturals a la seua ciutat. Ha traduït William Butler Yeats i Manoel de Barros.

Joan Baptista Manyà (escriptor i teòleg, Gandesa, 1884). Considerat "la consciència catalanista de Tortosa", en expressió afortunada de Pérez Bonfill. Va traduir els llibres bíblics de Daniel i els dotze profetes menors de la Bíblia de la Fundació Bíblica Catalana.

Qualsevol lector pot fer una reflexió sobre la importància per a la cultura de qualsevol país el fet de la traducció literària. Seria important completar aquest article amb l'ajuda dels lectors que coneguen altres traduccions a les Terres de l'Ebre. El 30 de setembre passat, es va celebrar a Barcelona el Dia internacional de la Traducció, organitzat per l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i l'Institut d'Estudis Catalans. Vet aquí aquesta importància.

Font: biblioteca.tortosa.cat